

LOVECKÝ ZÁMEČEK A HÁJOVNA V KATZELSDORFSKÉM LESE

DAS JAGDSCHLÖSSL UND JÄGERHAUS IM KATZELSDORFER WALD

Katzelsdorfský zámček (taktéž Katzelsdorfská myslivna, hájenka v Katzelsdorfském lese, salet nebo Kyclovka) byl součástí krajinné kompozice dnešního Lednicko-valtického areálu a jako tzv. voluptuární neboli odpočinková stavba vznikl za polního maršála Jana I. Josefa knížete z Liechtensteina, jenž byl hlavou primogenitury rodu v letech 1805–1836. Objekt se skládal ze dvou částí – z hájovny a (neo)klasicistního loveckého zámčku. Stavební práce

probíhaly od 27. října 1817 do 19. prosince 1818, a to podle plánů knížecího stavebního ředitele a architekta Josepha Kornhäusela. Ačkoliv byl původní rozpočet překročen, takže celkové náklady vyšly na více jak 23 000 zlatých, byla po odchodu Kornhäusela z knížecích služeb hotová stavba dne 22. dubna 1819 schválena architektem Franzem Engelem.

Das Katzelsdorfer Schlössl (auch Katzelsdorfer Jägerhaus, Jägerhaus im Katzelsdorfer Wald, Salettl oder „Beim Kycl“) war ein Teil der Landschaftskomposition des heutigen Eisgrub-Feldsberg Areals [Lednice-Valtice Areal], das sowohl als Voluptuarbauwerk wie auch als Rastplatz für Jagden unter Feldmarschall Johann I. Josef, Fürst von Liechtenstein (1805–1836), errichtet wurde. Das Gebäude bestand aus zwei Teilen – einem Jägerhaus und einem (neo-)klassizistischen

Jagdschlössl. Die Bauarbeiten fanden vom 27. Oktober 1817 bis zum 19. Dezember 1818 nach Plänen des fürstlichen Baudirektors und Architekten Joseph Kornhäusel statt. Wurde auch das ursprüngliche Budget überschritten – die Gesamtkosten beliefen sich auf mehr als 23.000 Gulden – wurde der Bau, nachdem Kornhäusel die fürstlichen Dienste verlassen hatte, vom Architekten Franz Engel fertiggestellt und am 22. April 1819 der Kostenaufwand genehmigt.

„Lovecký zámček u Katzelsdorfu, který se tyčí vysoko nad zelení lesa, byl pečlivě zrekonstruován (1905). Obě křídla obytné budovy přecházejí v širokou obloukovou halu, která je zleva i zprava uzavřena polokulatými křídlovými stavbami. Stěny průčelí jsou oživeny půvabnými reliéfy, které jsou vlastně sestaveny z větví stromů, amorů, lovené zvěře a erbů. K opravě sochařských prací byl povolán osvědčený sochař Ludwig Stürmer, jehož umění kníže při podobných pracích opakovaně využíval. Budova byla v roce 1907 nově ozdobena dvěma pěknými podlouhlými reliéfy, které byly až doposud uchovávány na zámku Seebenstein a na příkaz knížete byly vezděny do zadní stěny otevřené haly mezipřevními otvory. Znázorňují lov na jelena a kance a jsou patrně vytvořeny sochařem z Klieberské školy na počátku 19. století. Protože zvířata i postavy lovců, oblečené v antickém oděvu, byly na některých místech poškozeny, byly chybějící části těl pečlivě zrekonstruovány sozoroenci Stürmerovými. Při této příležitosti byly rovněž odstraněny zbytky olejnatého nátěru, který se vyskytoval na některých místech sochařských děl vytvořených z krásného, bílého, jemného pískovce z Loretta.“

„Das hoch über dem Grün des Waldes sich erhebende Jägerhaus bei Katzelsdorf, ein interessanter Bau aus der Zeit des Klassizismus, wurde einer sorgfältigen Restaurierung unterzogen (1905). Die beiden Flügel des Wohngebäudes gehen in eine weite Bogenhalle über, die links und rechts von halbrunden Flügelbauten abgeschlossen wird. Die Wände der Stirnseite werden durch anmutige Reliefs, die aus Baumzweigen, Amoretten, Jagdtieren und Wappen geschmackvoll zusammengestellt erscheinen, belebt. Zur Ausbesserung der Bildhauerarbeiten war der bewährte Bildhauer Ludwig Stürmer, der von dem Fürsten wiederholt zu ähnlichen Arbeiten verwendet wurde, berufen worden. Das Gebäude erhielt im Jahre 1907 einen neuen Schmuck durch zwei längliche, schöne Hautreliefs, die bisher im Schlosse Seebenstein aufbewahrt waren und auf Anordnung des Fürsten in die Rückwand der offenen Halle zwischen die Türöffnungen eingemauert wurden. Sie stellen eine Hirsch- und eine Eberjagd dar und dürfen von einem Bildhauer der Klieber-Schule im Anfange des 19. Jahrhunderts geschaffen worden sein. Da die Tiere und die in antike Tracht gekleideten Figuren der Jäger mannigfache Beschädigungen zeigten, wurden die fehlenden Körperteile von den Gebrüdern Stürmer sorgfältig ergänzt; bei dieser Gelegenheit wurden auch die Reste des Ölanstriches, welche sich noch an einigen Stellen der aus dem schönen, weißen, feinkörnigen Sandstein von Loretto gearbeiteten Bildwerke vorfanden, entfernt.“

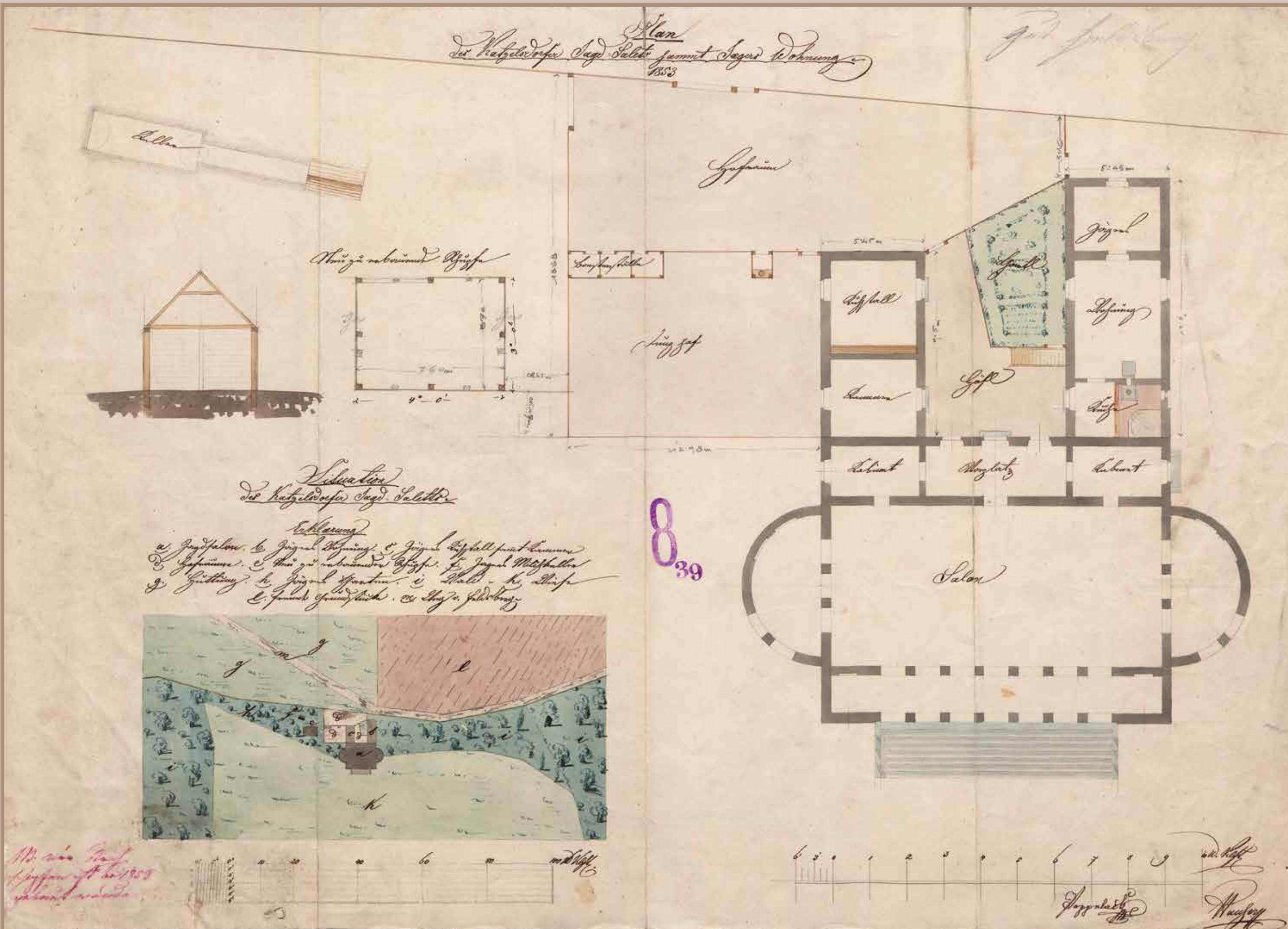
(HÖSS, Karl: Fürst Johann II. von Liechtenstein und die bildende Kunst. Wien 1908, S. 241–242).

Zámček v roce 1930 / das Schlössl im Jahr 1930.

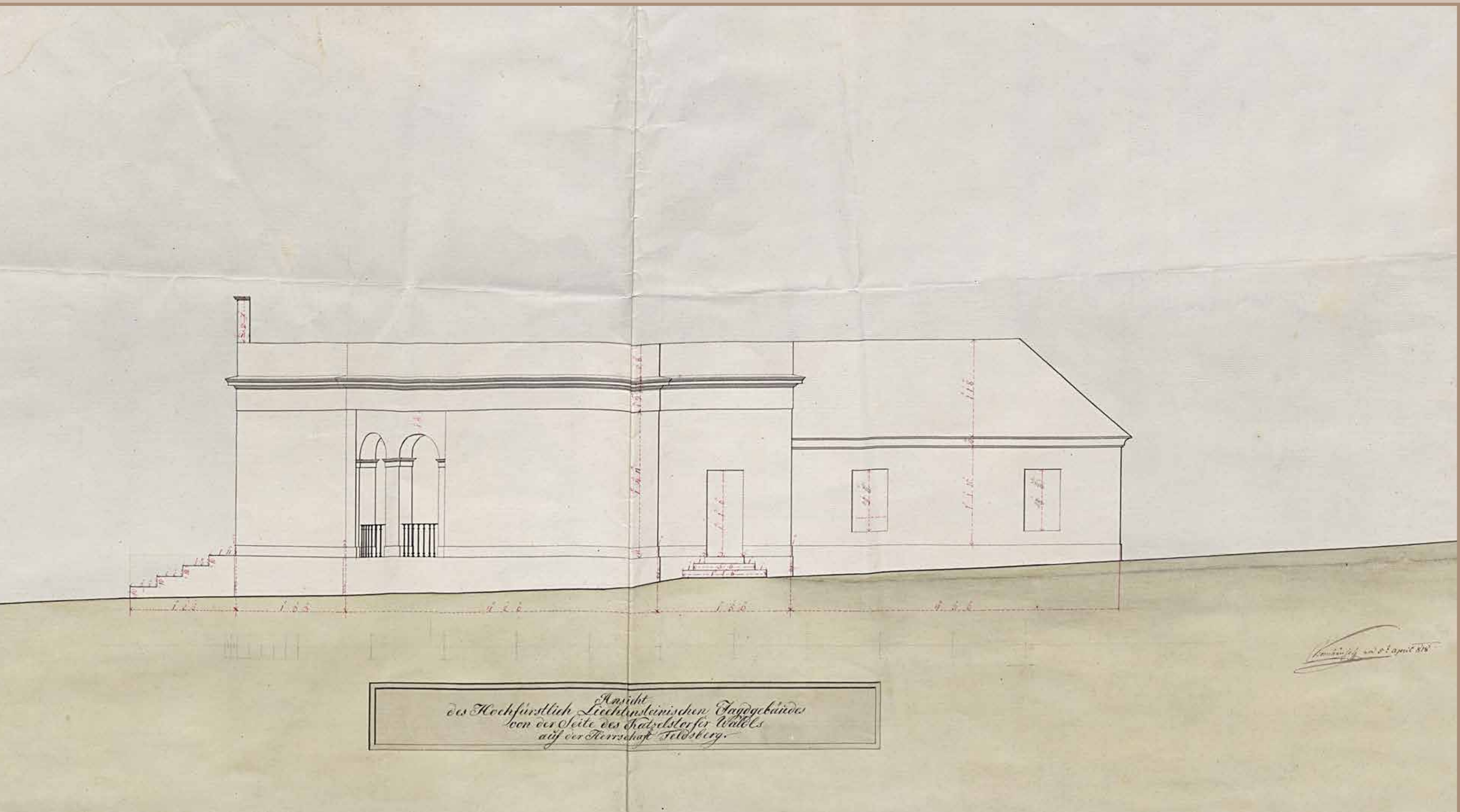
Květen 2020 / Mai 2020.

Půdorysní a situační plán loveckého saletu a myslivny v Katzelsdorfském lese od Josepha Poppelacka 1853 / „Plan des Katzelsdorfer Jagd-Saletts sammt Jägers Wohnung“ von Joseph Poppelack 1853.

Plány hlavního a bočního pohledu na lovecký zámček knížete z Liechtensteina v Katzelsdorfském lese na panství Valtice“ od Josepha Kornhäusela 5. dubna 1818 / Pläne „Haupt Ansicht und von der Seite des Hochfürstlich Liechtensteinischen Jagdgebäudes in dem Katzelsdorfer Wald auf der Herrschaft Feldsberg.“ von Joseph Kornhäusel 5. April 1818.

Interiér zámčku v roce 1949 / das Innere des Schlössls im Jahre 1949.

V roce 1920 došlo k připojení Valticka k nově vzniklé Československé republice a lovecký zámček s myslivnou se nacházel nedaleko nově vytyčené státní hranice. V této době působil na hájence hajný Heinrich Mokesch, Garlitz, ve 30. letech Josef Kadlec a po II. světové válce Michal Kycl, který zde, jakožto poslední hajný, pobýval i se svou rodinou do 10. září roku 1953. V roce 1953 se začala totiž podél pohraniční budovat „železná opona“ a značná část Katzelsdorfského lesa se nacházela za touto oponou. Po odchodu hajného plnila stavba funkci hospodářského objektu, hlavně seníku. V roce 1956 objekt dokonce vyhořel. Stavba, která byla po druhé světové válce poškozena, nově opravena a sloužila jako byt nového hajného, začala roku 1956 chátrat. Již v roce 1955 valtická lesní správa zbořila sklep u myslivny a odvezené cihly měly být (údajně) použity za účelem dalšího využití pro lesní správu, ačkoliv se tak nestalo.

1920 wurde Feldsberg [Valtice] der neu gegründeten Tschechoslowakischen Republik angegliedert und das Jagdschlössl mit dem Jägerhaus befand sich in der Nähe der neu errichteten Staatsgrenze. Zu dieser Zeit arbeitete Herr Heinrich Mokesch und Garlitz im Jägerhaus, in den 1930er Jahren Josef Kadlec und nach dem 2. Weltkrieg Michal Kycl, der als letzter Förster bis zum 10. September 1953 mit seiner Familie hier wohnte. 1953 begann man entlang der Grenze mit der Errichtung des „Eisernen Vorhangs“ und ein großer Teil des Katzelsdorfer Waldes befand sich in der „Verbotenen Zone“ hinter diesem Vorhang. Nachdem der Wildhüter ausgezogen war, verwandelten die Soldaten das gesamte Gebäude nach und nach in ein Wirtschaftsgebäude – genauer gesagt, in einen Heustadel. 1956 brannte das Gebäude sogar nieder. Das nach dem Zweiten Weltkrieg beschädigte Gebäude, das erneut instandgesetzt wurde und als Wohnung eines neuen Jägers diente, verfiel 1956. Bereits 1955 hatte die Feldsberger Forstverwaltung den Keller in der Nähe des Jagdschlösses abgetragen. Die Ziegel, (angeblich) für eine weitere Verwendung der Forstverwaltung vorgesehen, fanden anderenorts Verwendung.

Reliéf Lovu na jelena a Lovu na divokého kance, 1930 / Reliéf „Eberjagd“ und „Hirschjagd“, 1930.

Dne 23. června 1957 započali zaměstnanci státních lešů bourat hájenku Katzelsdorfského saletu i přes všechna upozornění a označování za poškozování státního majetku. A počátkem 60. let minulého století začali vojáci pohraniční stráže rozebírat již značně zdevastovaný lovecký zámček. Ze získaného materiálu byly ve Valticích postaveny rodinné domy i garáže. Dlažba byla vytrhána, kamenná výzdoba (reliéfy) většinou zničena. Reliéf Lovu na divokého kance je dnes možné si prohlédnout na Státním zámku ve Valticích.

Trotz aller Warnungen und Hinweise wegen Beschädigung staatlichen Eigentums begannen am 23. Juni 1957 Mitarbeiter der staatlichen Forstverwaltung das Jägerhaus beim Katzelsdorfer Salettl abzureißen. Und in den frühen 1960er Jahren erfolgte der Abbau des bereits zerstörten Jagdschlössls durch Grenzschutzbeamte. Mit dem abgetragenen Material wurden in Feldsberg Familienhäuser und Garagen gebaut. Die Pflastersteine wurden herausgerissen und die Steindekorationen (Reliefs) größtenteils zerstört. Einzig das Relief der Eberjagd ist heute im staatlichen Schloss Feldsberg zu besichtigen.

Stav objektu v roce 1956 / der Gebäudezustand im Jahr 1956.

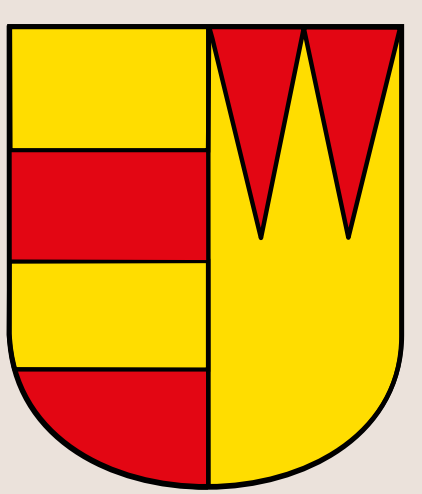

Další informace najdete na webu:
<http://www.katzelsdorfsky-zamecek.cz>

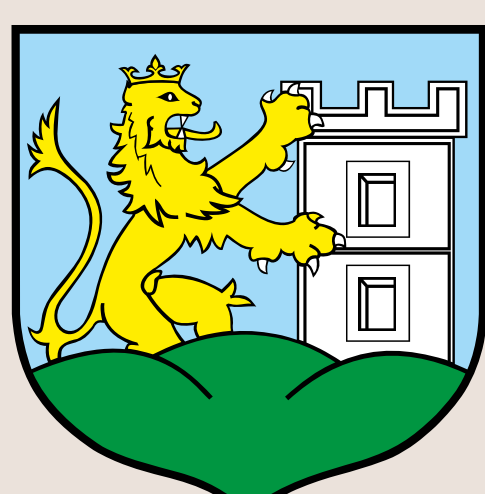

Prosíme a děkujeme za Vaši podporu! / Wir bitten und danken für eure Unterstützung!
Č. Ú.: 2901537808/2010

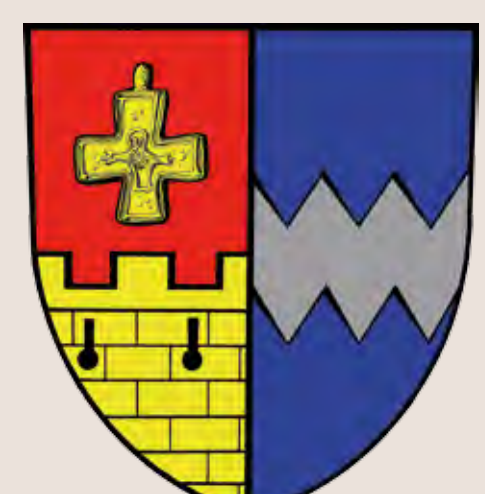
Jste též na Facebooku
<https://www.facebook.com/zamecekkatzelsdorf/>

MĚSTO VALTICE

MĚSTO BŘECLAV

MARKTGEMEINDE
BERNHARDTHAL

KATZELSDORFSKÉHO ZÁMEČKU z.s.